

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	9Sžr/45/2013
Identifikačné číslo spisu:	8011200947
Dátum vydania rozhodnutia:	29.04.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Viera Nevedelová
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:8011200947.1

ROZSUDOK

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedníčky senátu JUDr. Viery Nevedelovej a členov senátu JUDr. Ľubice Filovej a JUDr. Zdenky Reisenauerovej, v právnej veci žalobcu: Družstvo Rovnosť Mestisko, IČO: 31 687 229, so sídlom Mestisko, zastúpeného JUDr. Dušanom Mackom, advokátom so sídlom v Poprade, Mnoheľova č.8, proti žalovanému: Okresný úrad v Prešove, Katastrálny odbor (predtým Správa katastra Prešov, Konštantínova č.6, Prešov), za účasti: 1/ Okresná prokuratúra vo Svidníku, Sovietskych hrdinov č.200, 2/ Urbárska spoločnosť POLOM, pozemkové spoločenstvo Mestisko, o preskúmanie zákonnosti rozhodnutia bývalého Katastrálneho úradu v Prešove zo dňa 19.októbra 2011, číslo Upo 12/2011/B, o odvolaní žalovaného a Urbárskej spoločnosti POLOM, pozemkového spoločenstva Mestisko proti rozsudku Krajského súdu v Prešove z 26.apríla 2013, č.k. 3S/82/2011-119, takto

rozhodol:

I. Najvyšší súd Slovenskej republiky rozsudok Krajského súdu v Prešove z 26.apríla 2013, č.k. 3S/82/2011-119, p o t v r d z u j e .

II. Žalovaný je povinný zaplatiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania v sume 81,46 € do rúk jeho právneho zástupcu, JUDr. Dušana Macka, do 15 dní odo dňa právoplatnosti tohto rozsudku.

Odôvodnenie

Krajský súd v Prešove rozsudkom z 26.apríla 2013, č.k. 3S/82/2011-119, podľa § 250j ods.2 písm. a) Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „O.s.p.“) zrušil rozhodnutie žalovaného zo dňa 19.októbra 2011, číslo Upo 12/2011/B a súčasne žalovanému uložil povinnosť nahradiť žalobcovi trovy konania vo výške 411,60 € na účet jeho právneho zástupcu, JUDr. Dušana Macka.

Z rozsudku vyplýva, že žalovaný, bývalý Katastrálny úrad v Prešove, ktorého právnym nástupcom bola Správa katastra Prešov na základe čl. I § 1 písm. h) zákona č.365/2012 Z.z. (správne malo byť uvedené „zák.č.345/2012 Z.z.“), preskúmaným rozhodnutím z 19.októbra 2011, číslo Upo 12/2011/B (ďalej len

„rozhodnutie žalovaného“) podľa § 18 ods.1 písm. b) zákona č.162/1995 Z.z. o katastri nehnuteľností a o zápise vlastníckych a iných práv k nehnuteľnostiam (ďalej len „zákon č.162/1995 Z.z.“) v spojení s § 26 zákona č.153/2001 Z.z. o prokuratúre (ďalej len „zákon o prokuratúre“) o proteste okresného prokurátora č. Pd 60/2011-6 zo dňa 30.08.2011 proti opatreniu Správy katastra Svidník č.Z-547/04, vykonaného pod číslom zmeny 23/04 zo dňa 05.08.2004, ktorým došlo k zmene vlastníka z JRD Roľnícke družstvo v Mestisku na Družstvo Rovnosť Mestisko rozhodol tak, že podľa § 26 ods.3 a 6 zákona o prokuratúre vyhovel protestu prokurátora a napadnuté opatrenie - záznam pod č.Z-547/04 zo dňa 05.08.2004 zrušil.

Z odôvodnenia rozsudku vyplýva, že krajský súd, vychádzajúc z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky sp.zn.PL. ÚS 21/08 z 23.septembra 2009, mal v danej veci za preukázané, že preskúmané rozhodnutie žalovaného ako individuálny správny akt, smerujúci voči konkrétne určenej osobe svojimi účinkami privodil priamo alebo sprostredkovane zánik vlastníckeho práva žalobcu, lebo v dôsledku zrušenia záznamu bol žalobca ako vlastník vymazaný z listu vlastníctva (LV). Z uvedeného dôvodu sa krajský súd nestotožnil s názorom žalovaného, že v konkrétnej veci mohol prokurátor podať protest bez časového obmedzenia v režime § 26 zákona o prokuratúre, lebo protest nesmeroval proti právnomu aktu všeobecnej povahy, teda proti smernici, uzneseniu, úprave, opatreniu alebo inému právnomu aktu vydanému orgánom verejnej správy na zabezpečenie plnenia úloh v oblasti verejnej správy. Krajský súd vyslovil názor, že protest prokurátora mohol byť podaný len v lehote upravenej v § 27 ods.1 písm. e) zákona o prokuratúre, t.j. do troch rokov od vykonania záznamu, preto prihliadajúc na túto podstatnú okolnosť nemohlo byť protestu prokurátora vyhovené - z uvedeného dôvodu podľa § 250j ods.2 písm. a) O.s.p. preskúmané rozhodnutie zrušil a vec vrátil žalovanému na ďalšie konanie.

Rozsudok krajského súdu napadli včas podaným odvolaním žalovaný a Urbárska spoločnosť POLOM, pozemkové spoločenstvo Mestisko ako účastník konania podľa § 250 ods.1 veta druhá O.s.p.

Žalovaný v odvolaní poukázal na to, že citácia nálezu Ústavného súdu SR hovorí o právoplatných rozhodnutiach, ktoré zakladajú, rušia alebo menia práva alebo povinnosti, avšak záznam je úkon správy katastra, plniaci evidenčné funkcie, ktoré nemajú vplyv na vznik, zmenu ani na zánik práv k nehnuteľnostiam. Záznam má teda iba deklaratórne účinky. Na protest prokurátora sa preto v danom prípade nevzťahuje ustanovenie § 27 ods.1 písm. e), ale ustanovenie § 26 zákona o prokuratúre.

Vlastnícke právo žalobcu k predmetným parcelám nemá žiaden reálny hmotnoprávny podklad (titul nadobudnutia) a preto záznam takto (ne)nadobudnutého vlastníckeho práva k nehnuteľnostiam nemal byť vykonaný. Sám žalobca pritom v žalobe uviedol, že vlastnícke právo k predmetným parcelám nadobudol na základe Protokolu o vydaní majetkových podielov, vyhotoveného Poľnohospodárskym družstvom Mestisko (ďalej len „Protokol“); uvedený protokol nie je sám o sebe právnym titulom nadobudnutia vlastníctva k nehnuteľnostiam a preto zápis vlastníctva záznamom č. Z-547/04 zo dňa 05.08.2004 bol nesprávny a nezákonný. V tejto súvislosti žalovaný poukázal na rozsudok Najvyššieho súdu SR, sp. zn. 7Sž/48/2002, podľa ktorého „vykonanie záznamu má v KN evidenčný charakter, a ak neexistoval titul nadobudnutia vlastníctva nehnuteľností v prospech žalobcu, potom sa žalobca nemohol stať ich vlastníkom a potom aj záznam do KN bol vyhotovený v rozpore s právnym poriadkom SR, a preto nepožíva právnu ochranu“. Taktiež v rozsudku Najvyššieho súdu SR, sp.zn. 6Sžo 137/2008, bola riešená otázka možnosti podania protestu prokurátora po viac ako troch rokoch od vykonania záznamu, pričom najvyšší súd v ňom uviedol, že na konanie o proteste prokurátora proti opatreniu podľa § 26 zákona o prokuratúre sa ustanovenie § 27 ods.1 písm. e) tohto zákona nevzťahuje.

Žalovaný okrem iného v merite veci poukázal na to, že Ústavný súd SR v náleze, sp. zn. II. ÚS 348/08 zo dňa 06.10.2010 uviedol, že „ pozemkové spoločenstvá (urbáre) spravujúce pasienkové pozemky podľa zákonného článku X/1913, boli zrušené zákonom č. 81/1949 Zb.n.SNR, pričom vlastnícke právo k týmto pozemkom prešlo ex lege z členov týchto pozemkových spoločenstiev na jednotné roľnícke družstvá, ktoré boli zriadené zákonom č.69/1949 Zb. o jednotných roľníckych družstvách a členovia (spoluvlastníci) pasienkových urbárov sa tak stali iba členmi družstiev. Po zrušení zákona č. 69/1949 Zb, a to zákonom č.49/1959 Zb. o jednotných roľníckych družstvách, došlo ex lege (§ 24 ods.1) k

obnove individuálneho vlastníctva niekdajších urbárikov (alebo ich právnych nástupcov) k pozemkom združeným v družstve, ktoré ich iba obhospodarovalo. Ani samotné JRD v Mestisku nebolo skutočným vlastníkom sporných pozemkov a v zmysle zásad „nikto nemôže na iného previesť viac práv ako sám má“ a „z bezpráva právo nevzniká“ preto nemohlo dané nehnuteľnosti platne previesť na žalobcu.

Z uvedených dôvodov žalovaný navrhol, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zmenil a žalobu zamietol, prípadne aby ho zrušil a vec vrátil krajskému súdu na ďalšie konanie.

Urbárska spoločnosť POLOM, pozemkové spoločenstvo Mestisko (ďalej aj „urbárska spoločnosť“) v odvolaní proti rozsudku krajského súdu poukázala na to, že vlastnícke právo k pozemkom bolo v prospech žalobcu vykonané záznamom č.Z-547/04 zo dňa 05.08.2004 na základe Protokolu, ktorý bo vydaný nesprávne a bez požadovaných náležitostí. Mala za to, že tak prokurátor ako aj žalovaný správne posúdili všetky listiny a že vydaním preskúmaného rozhodnutia bola odstránená nezákonnosť prevodu vlastníckeho práva. Žiadala, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu zrušil a rozhodnutie žalovaného potvrdil; ako správne.

Vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného sa urbárska spoločnosť pripojila k odvolaciemu petitu žalovaného.

Okresná prokuratúra Svidník sa vo vyjadrení k odvolaniam stotožnil s dôvodmi odvolaní.

Žalobca vo vyjadrení k odvolaniu žalovaného poukázal na nález Ústavného súdu SR, sp. zn. PL. ÚS 21/08-39 z 23.09.2009 a skonštatoval, že predmetný záznam č.Z-547/04 je takej povahy, že sa priamo týka práv, slobôd alebo záujmov fyzických alebo právnických osôb, pretože práve na jeho základe - jeho prostredníctvom bol žalobca zapísaný ako vlastní nehnuteľností do listu vlastníctva namiesto dovtedy tam zapísaného konkrétneho vlastníka. Je teda preukázané, že na základe protestu prokurátora zrušenie záznamu Z-547/04 je individuálnym správnym aktom, ktorého účinkom došlo k zmene záväzného údaj o vlastníckom práve žalobcu (§ 7 a § 70 katastrálneho zákona). Až tento záznam založil žalobcovi práva pokojného užívania predmetných nehnuteľností ako vlastníka, ktoré právo dovtedy nemal, pretože bez neho bol nanajvýš držiteľom predmetných nehnuteľností.

Odstránením tohto zápisu z katastrálneho operátu rozhodnutím žalovaného, vydaným za základe protestu prokurátora, ktorý bol podaný 7 rokov po tomto zápise, má okrem iného závažný hospodársky následok pre žalobcu, ktorý nemôže žiadať o dotácie bez preukázania vlastníckeho vzťahu k nehnuteľnostiam, a preto bola splnená podmienka, že preskúmaným rozhodnutím došlo k ukráteniu práv žalobcu.

Žalobca poukázal i na skutočnosť, že JRD Mestisko, ktoré by malo byť na základe vydaného rozhodnutia zapísané ako vlastní predmetných nehnuteľností, bolo ex offio vymazané z obchodného registra dňa 13.03.2012. Neexistujúci subjekt už nemohol byť ukrátený na žiadnych právach; prokurátor v proteste pritom vyčítal predmetnému záznamu len nesúlad obchodných mien, čo sa zákonne konformným postupom odstraňuje iným inštitútom ako protestom prokurátora.

K odvolaniu urbárskej spoločnosti žalobca uviedol, že svojimi dôvodmi sa týka postupu žalovaného pri rozhodovaní o proteste prokurátora. Dôvody jeho odvolania nie sú relevantné pre odvolacie konanie a preto sa k nim nevyjadruje.

Žalobca navrhol, aby odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil ako vecne správny a aby odvolateľov zaviazal spoločne a nerozdielne nahradiť žalobcovi náhradu trov odvolacieho konania - trov právneho zastúpenia v sume 81,46 eura.

V priebehu odvolacieho konania sa právnym nástupcom Správy katastra Prešov stal Okresný úrad v Prešove (zákon č.180/2013 Z.z. o organizácii miestnej štátnej správy).

Najvyšší súd Slovenskej republiky ako súd odvolací (§ 10 ods.2 O.s.p.) preskúmal napadnutý rozsudok krajského súdu bez nariadenia pojednávania v súlade s § 250ja ods.2 O.s.p. a dospel k záveru, že

odvolaniam nemožno vyhovieť.

Z rozsudku krajského súdu vyplýva, že rozhodnutie žalovaného zrušil z dôvodu, že po uplynutí viac ako troch rokov od vykonania záznamu v katastri nehnuteľností neboli splnené podmienky na konanie o proteste prokurátora, lebo v danom prípade nie je možná aplikácia ustanovenia § 26 zákona o prokuratúre; nezaoberal sa preto samotnou otázkou dôvodnosti zrušenia záznamu č. Z-547/04.

Spornou bola otázka, či bolo možné zrušiť záznam v katastri nehnuteľností v konaní o proteste prokurátora, ktorý bol podaný podľa § 26 zákona o prokuratúre.

Odvolací súd sa v celom rozsahu stotožňuje s odôvodnením rozsudku krajského súdu a konštatuje správnosť jeho dôvodov. Na zdôraznenie správnosti rozsudku krajského súdu uvádza:

V správnom súdnictve preskúmajú sudy na základe žalôb alebo opravných prostriedkov zákonnosť rozhodnutí a postupov orgánov verejnej správy, pokiaľ im zákon zveruje rozhodovanie o právach a povinnostiach fyzických a právnických osôb v oblasti verejnej správy (ďalej len "rozhodnutie správneho orgánu"). Rozhodnutiami správnych orgánov sa rozumejú rozhodnutia vydané nimi v správnom konaní, ako aj ďalšie rozhodnutia, ktoré zakladajú, menia alebo zrušujú oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorými môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté. Postupom správneho orgánu sa rozumie aj jeho nečinnosť (§ 244 ods.1 až 3 O.s.p.).

Podľa § 21 ods.1 písm. a) bodu 2, 3 a 4 zákona o prokuratúre prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy preskúmaním zákonnosti smerníc, uznesení, úprav, opatrení a iných právnych aktov vydaných na zabezpečenie plnenia úloh v oblasti verejnej správy (ďalej len "opatrenie"), taktiež rozhodnutí vydaných v jednotlivých veciach v oblasti verejnej správy (ďalej len "rozhodnutie") a postupu orgánov verejnej správy pri vydávaní opatrení a rozhodnutí.

Právnym prostriedkom, ktorým prokurátor vykonáva dozor nad dodržiavaním zákonov a ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov orgánmi verejnej správy, je protest prokurátora.

Podľa § 26 ods.1 zákona o prokuratúre protest proti opatreniu podáva prokurátor orgánu verejnej správy, ktorý nezákonné opatrenie vydal.

Z ustanovenia § 26 nevyplýva časové obmedzenie, v ktorom by prokurátor bol oprávnený podať protest proti opatreniu.

Naproti tomu protest proti rozhodnutiu orgánu verejnej správy možno v zmysle § 27 ods. 1 písm. e) zákona o prokuratúre podať len do troch rokov od nadobudnutia právoplatnosti rozhodnutia.

Podľa § 5 ods.2 zák.č.162/1995 Z.z. záznam je úkon okresného úradu plniaci evidenčné funkcie, ktoré nemajú vplyv na vznik, zmenu ani na zánik práv k nehnuteľnostiam.

Z povahy záznamu vyplýva, že jeho vykonaním dochádza k zápisu práva k nehnuteľnosti, napr. vlastníckeho práva, práva nájmu.

Práva k nehnuteľnostiam sa vpisujú do listu vlastníctva a do súboru popisných informácií katastra; tým sa stávajú hodnovernými, prípadne aj záväznými údajmi katastra, ak sa nepreukáže opak (§ 41 ods.1 v spojení s § 70 ods. 2 katastrálneho zákona).

Z nálezu Ústavného súdu Slovenskej republiky, sp. zn. PL. ÚS 21/08-39 zo dňa 23.09.2009 vyplýva, že pri dôslednom rešpektovaní požiadaviek na ústavne konformný výklad pojmu „rozhodnutie“ použitého vo viacerých ustanoveniach zákona o prokuratúre, neprichádza do úvahy, aby sa v aplikačnej praxi

podávali protesty prokurátora proti právnym aktom (opatreniam) orgánov verejnej správy, ktoré zakladajú, menia alebo rušia priamo alebo aj sprostredkované práva alebo povinnosti individuálne určeným adresátom v režime § 26 zákona o prokuratúre, ale len v režime § 27 zákona o prokuratúre (protest proti rozhodnutiu), ktorý ustanovuje časové obmedzenie na ich podávanie v ustanovení ods.1.

Pre posúdenie otázky, či prokurátor mohol v danom prípade podať protest proti opatreniu správneho orgánu- záznamu Z-547/04 po uplynutí viac ako troch rokov (v danom prípade po viac ako siedmich rokoch od jeho vykonania), je podstatné vyriešenie otázky, či záznam podľa § 5 ods.2 zákona o katastri nehnuteľností má povahu rozhodnutia správneho orgánu, ktoré zakladá, mení alebo zrušuje oprávnenia a povinnosti fyzických alebo právnických osôb alebo ktorým môžu byť práva, právom chránené záujmy alebo povinnosti fyzických osôb alebo právnických osôb priamo dotknuté.

Záznamové konanie je administratívnym konaním sui generis, ktoré končí vykonaním záznamu.

Záznam v danom prípade, aj podľa názoru odvolacieho súdu, má povahu rozhodnutia s individuálnymi účinkami na práva a právom chránené záujmy - bolo ním zapísané vlastnícke právo žalobcu. V zmysle nálezu ÚS SR, sp. zn. PL. ÚS 21/08-39, preto neprichádza do úvahy jeho zrušenie v konaní na základe protestu prokurátora podľa § 26 zákona o prokuratúre.

Vzhľadom na uvedené nepochybil krajský súd, keď preskúmané rozhodnutie žalovaného zo dňa 19.októbra 2011, číslo Upo 12/2011/B, o zrušení záznamu zrušil podľa § 250j ods.2 písm. a) O.s.p. a vec mu vrátil na ďalšie konanie.

Z uvedených dôvodov odvolací súd rozsudok krajského súdu potvrdil (§ 219 ods.1, 2 O.s.p.).

O náhrade trov odvolacieho konania rozhodol odvolací súd tak, ako je uvedené vo výroku tohto rozsudku v súlade s § 224 ods.1 v spojení s § 250k ods.1 O.s.p.

Žalovaný ani Urbárska spoločnosť POLOM, pozemkové spoločenstvo (ako účastník konania podľa § 250 ods.1 veta druhá O.s.p.), neboli v odvolacom konaní úspešní, preto im náhrada trov konania nepatrí. Žalobcovi odvolací súd priznal náhradu trov odvolacieho konania za jeden úkon právnej služby advokáta (vyjadrenie k odvolaniu žalovaného) v sume 81,46 €, ktorú sumu je žalovaný povinný zaplatiť k rukám advokáta žalobcu (§ 149 ods.1 O.s.p.) do troch dní od právoplatnosti tohto rozsudku. Odvolací súd žalobcovi nepriznal náhradu trov za vyjadrenie k odvolaniu pribratého účastníka konania na strane žalovaného, keďže žalobca sa vyjadril k odvolaniu žalovaného a jeho vyjadrenie k odvolaniu pribratého účastníka konania z toho dôvodu odvolací súd nepovažoval za účelný úkon právnej pomoci.

Poučenie:

Proti tomuto rozsudku nie je prípustný opravný prostriedok.